

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan, että hoitajavastaanotot tulisivat maksuttomiksi perusterveydenhuollossa ja että poliklinikan antamasta tutkimuksesta ja hoidosta ei enää perittäisi maksuja alaikäisiltä asiakkailta. Mielenterveyspalvelujen maksuttomuutta perusterveydenhuollossa selkiytettäisiin ja tartuntatauteihin liittyvän hoidon, tutkimuksen ja lääkkeiden maksuttomuutta laajennettaisiin tietyiltä osin.

Maksukattoa laajennettaisiin suun terveydenhuollosta, terapiasta, tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta sekä tietyistä etäpalveluista perittäviin asiakasmaksuihin. Lisäksi asiakasmaksut, joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea, kerryttäisivät jatkossa maksukattoa.

Pitkäaikaishoidon asiakasmaksut määräytyisivät jatkossakin asiakkaan maksukyvyn mukaan. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun sekä pitkäaikaisten sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävien asumispalvelujen asiakasmaksut määräytyisivät yhdenmukaisin perustein, pitkäaikaista tehostettua palveluasumista lukuun ottamatta. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen laitoshoidon ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksuihin sovellettaisiin pitkälti yhdenmukaisia määräytymisperusteita. Lisäksi säädettäisiin asiakkaalle jätettävästä vähimmäiskäyttövarasta viimeksi mainituissa palveluissa.

Asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentuloturvaan korostettaisiin. Muutoksenhakua koskevaa sääntelyä selkiytettäisiin ja asiakkaan oikeusturvaa vahvistettaisiin.

Esitys liittyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2021.

Tausta

Hallituksen esityksen valmistelun taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma "Osallistava ja osaava Suomi — sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta". Hallitusohjelman mukaan laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992), jäljempänä *asiakasmaksulaki*, uudistetaan tavoitteena hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen muu muassa maksuttomuutta laajentamalla ja kohtuullistamalla maksuja. Asiakasmaksulain uudistukselle on osoitettu rahoitusta 45 miljoonaa euroa.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti poistaa hoidon esteitä ja lisätä terveyden tasa-arvoa. Esitys liittyy osaltaan myös hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan.

Esityksen tavoitteena on parantaa asiakkaiden välistä tasa-arvoa pitkäaikaisista asumispalveluista perittävien asiakasmaksujen suhteen eri puolella maata. Ehdotetulla lailla pyritään myös varmistamaan, että kyseisten palvelujen asiakasmaksut eivät nouse kohtuuttoman suuriksi asiakkaan tuloihin nähden. Lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun maksuja ja huolehtia, että maksut vastaisivat nykyistä paremmin palvelutuntien määrää.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään osoitteessa lausuntopalvelu.fi. Lausuntoja voi lähettää myös osoitteeseen kirjaamo@stm.fi. Saatteessa pyydetään mainitsemaan diaarinumerot VN/8392/2019 ja STM079:00/2019.

Kaikki lausunnot ovat julkisia, ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi-sivustolla ja Hankeikkunassa. Lausuntopyyntö on nähtävissä myös sosiaali- ja terveysministeriön internetsivuilla osoitteessa <http://stm.fi/lausuntopyyntot>

Aikataulu

Lausunnot pyydetään jättämään viimeistään keskiviikkona 1.4.2020.

Valmistelijat

Hallitussihteeri Laura Terho, laura.terho@stm.fi, 0295 163 550 (tavoitettavissa 12.2. ja taas 4.3. alkaen)
Neuvotteleva virkamies Eila Mustonen, eila.mustonen@stm.fi, 0295 163 460

Liitteet:

[Luonnos - HE laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta.pdf](#)

[Utkast - Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.pdf](#)

[Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta.pdf](#)

[Asiakasmaksulain muutoksen rinnakkaistekstit.pdf](#) - Muutosten rinnakkaistekstit

Jakelu:

Ahvenanmaa
Aivovammaliitto
Akaan kaupunki
A-kiltojenliitto
A-klinikka
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Autismiliitto
BF Barnvårdsföreningen i Finland rf
CP-liitto
Diabetesliitto
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Eläkkeensaajat
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Epilepsialiitto
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan liitto
Etelä-Karjalan shp
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaa
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan shp
Etelä-Savo
Etelä-Savo
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon shp
Etelä-Suomen avi
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
FDUV
finanssiala ry

Forssan kaupunki
Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymä
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
hali ry
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Hengityslaittepotilaat
Hengityслиitto
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Honkajoen kunta
Huittisten kaupunki
Humppilan kunta
HUS
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hämeen liitto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeuskeskus
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Invalidiliitto
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Savon shp
Itä-Suomen avi
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juankosken kaupunki

Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun liitto
Kainuun shp
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansaneläkelaitos
Kanta-Häme
Kanta-Häme
Kanta-Hämeen shp
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
Kehitysvammaliitto
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaan erikoissairaanhoido- ja peruspalvelukuntayhtymä/
peruspalveluliikelaitos Jyta
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Pohjanmaan shp
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen shp
Keski-Suomen shp/Keski-Suomen seututerveyskeskus
Keski-Suomi
Keski-Suomi
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta

Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korkein hallinto-oikeus
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuuloliitto
Kuurojenliitto
Kuusamon kaupunki
Kuusiokuntien terveystayhtymä
Kymenlaakso
Kymenlaakson Liitto
Kymenlaakson shp
Kynnys ry
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
lapin avi
Lapin liitto
Lapin shp
Lapinjärven kunta - Lappträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lappi
Lappi
Lappi
Lapsiasiavaltuutettu
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta

Laukaan kunta
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Lieksan kaupunki
Lihastautiliitto ry
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-suomen avi
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luumäen kunta
Luustoliitto.fi
Luvian kunta
Länsi- ja sisäsuomen avi
Länsi-Pohjan shp
Malax kommun - Maalahden kunta
Mannerheimin lastensuojeluliitto ry
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Miehikkälän kunta
Mielenterveyden keskusliitto ry
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Muistiliitto ry
Multian kunta
Muonion-Enontekiön kansanterveystyön ky
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Neuroliitto ry
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Näkövammaisten keskusliitto ry
Närpes stad - Närpiön kaupunki

Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön ky
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaa
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan shp
Pirkkalan kunta
Pohjanmaa
Pohjanmaan liitto
Pohjois-Karjala
Pohjois-Karjala
Pohjois-Karjala
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan shp
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan shp
Pohjois-Savo
Pohjois-Savo
Pohjois-Savo
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon shp
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad

Posion kunta
Psoriasisliitto
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puumalan kunta
Pyhtään kunta - Pyttis kommun
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Häme
Päijät-Häme
Päijät-Hämeen liitto
Pälkäneen kunta
Pöytyän kansanterveystyön ky
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raision kaupunki
Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon ky
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Reumaliitto
Riihimäen kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saarijärven ja Karstulan seudun SoTe kuntayhtymä
Sallan kunta
Salon kaupunki
SAMS–Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Sastamalan kaupunki
Satakunta
Satakunta
Satakunta
Satakunta
Satakunta
Satakunta
Satakuntaliitto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta

Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
Seinäjoen kaupunki
Selkäydinvammaiset Akson ry
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sininauhaliitto ry
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontavirasto Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Kuntaliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Lääkäriliitto
Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Sysmän kunta
Syöpäpotilaat
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Takuusäätiö
Tammelan kunta
Tampereen kaupunki
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
Tatu ry
Tehy ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Ti. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Tukiliitto
Turun kaupunki - Åbo stad

Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenmaan liitto
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Uusimaa
Uusimaa
Uusimaa
Vaalan kunta
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaasan shp
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtimon kunta
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen shp
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Varsinais-Suomi
Vehmaan kunta
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ypäjän kunta
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgift

Laskuihin liitettävä oikaisuvaatimusohje selventää asiakkaan oikeusturvaa.

2 b § Päättös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

On perusteltua, että käyttämättä jääneestä palvelusta peritään korkea maksu. Kuitenkin tulee varmistaa ja lakiin kirjata, että asiakkaalla on mahdollisuus antaa selvitys syistä, jotka johtivat ajan käyttämättä jättämiseen ilman asianmukaista peruutusta. Laissa tulee tunnistaa ja yksilöidä riittävällä tarkkuudella esimerkkejä tilanteista, joissa käyttämättä jääneen palvelun maksu jätetään perimättä tai sitä kohtuullistetaan. Tällaisia syitä ovat esim. äkillinen sairastuminen.

Paitsi palvelun perumisen, myös varaamisen yhteydessä tulee nykyistä tehokkaammin hyödyntää digitaalisia palveluita, joita on kehitettävä käyttäjäystävälliseen suuntaan. Samalla tulee myös huomioida, että erityisesti ikäihmisten keskuudessa puhelimitse asiointi on edelleen ensisijainen ja toivotuin tapa asioida sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Peruminen on mahdollista tehdä asiakkaalle nopeaksi ja vaivattomaksi, minkä ohella myös on mahdollisuus erinäisiin muistutuspalveluihin. Täten taataan tehokkaampi palveluiden käyttöaste ja asiakastyytyväisyys. Ajanvarausjärjestelmiä tulee kehittää erityisesti muistutustoimintojen suhteen.

5 § Maksuttomat terveystalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Eläkeläisten väestöryhmällä on keskimääräistä suurempi köyhyysriski. Eläkepoliittiset keinot yksinään on todettu riittämättömiksi köyhyyden torjunnassa. Lisäksi tarvitaan kohdennettuja keinoja, joista asiakasmaksujen kohtuullistaminen on keskeinen.

Eläkkeellä olevat tarvitsevat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä lääkkeitä selkeästi muita ikäryhmiä enemmän. Noin 1,8 miljoonaa eli runsaasti yli puolet voimassa olevista lääkekorvausoikeuksista on yli 65-vuotiaiden ikäryhmässä.

Toisaalta esitys selkeyttää hyvin maksuttomien terveystalvelujen tulkintaa. Edellisen hallituksen rauenneen esityksen mukaan valtio olisi päättänyt asiakasmaksujen yhtenäisestä tasosta, ja vain maakunnalla olisi oikeus periä lain mukaiset maksut. Nyt tehdyn esityksen mukaan kuntakohtainen kirjavuus asiakasmaksukäytännöissä pääsee kuitenkin jatkumaan. Esitys ei täten lisää pienituloisten iäkkäiden keskinäistä yhdenvertaisuutta.

Esitetty perusterveydenhuollon hoitajakäyntien maksuttomuus helpottaa iäkkäiden hoitoon hakeutumista ja voi vähentää sosioekonomisia terveyseroja. Varhaisten vaiheen maksuttomuus myös edistää oikealla tavalla kustannusvaikuttavaa työnjakoa terveydenhuollossa. Maksuttomuus on perusteltu muutos kansanterveyden kannalta.

Sen vuoksi olisi erittäin tärkeää tehdä myös perusterveydenhuollon yleislääkärin palvelut maksuttomiksi. Iäkkäiden kotona asuminen on yksiselitteisesti lakiin kirjattu tavoite. Siksi maksuttomia palveluita tulee yli 65-vuotiaiden ikäryhmässä laajentaa myös kuntoutukseen liittyviin fysio- ja toimintaterapiakäynteihin.

Myös lyhytaikaisen (alle 3 kk) laitoshoidon asiakasmaksut jäävät ongelmaksi. Nykyiset asiakasmaksukäytännöt vaikeuttavat hoitoon hakeutumista ja syventävät asiakkaiden toimeentulo-ongelmia lyhytaikaisessa laitospalvelussa riippumatta siitä, toteutetaanko ne sosiaali- vai terveydenhuollon ympärivuorokautisessa yksikössä.

Kahden viikon aika vuodeosastolla tarkoittaa 315 euron maksua. Eläkeläinen, jonka bruttokuukausitulot ovat alle 1250 euroa kuukaudessa, ei vaikeuksitta selviä kyseisestä maksusta. Kuukauden mittainen lyhytaikainen laitoshoido maksaa 675 euroa. Vuonna 2018 lähes 40 prosentilla eläkeläisistä eläke jäi alle 1 250 euron kuukaudessa.

Lyhytaikaiseen laitoshoidoon voi joutua esimerkiksi sydän- tai aivoinfarktin, keuhkokuumeen tai muun äkillisen tilanteen vuoksi. Laskut lyhytaikaisesta laitoshoidosta tulevat nopeasti kotiin ja usein ennen ihmisen kunnollista toipumista, laskuja ehtii lähteä perintään. Vuonna 2019 noin 34 100 yli 65-vuotiaalla on maksuhäiriömerkintä. Ulosotossa 31.12.2019 vireillä olevista asioista 65-vuotiaita tai vanhempia koski noin 32 000 asiaa (14%).

Koska Kela päättää toimeentulotuen myöntämisestä ja kunta mahdollisen ehkäisevän tai täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä, välittömän avun tarpeessa olevan asiakkaan tilanne jää hyvin usein järjestelmien väliseksi, eikä tällainen tieto päädy myöskään kunnan käytettävissä oleviin rekistereihin.

Kun kunnalle jää mahdollisuus ulkoistaa maksujen perintä tili- tai perintätoimistolle tai yksityiselle palveluntuottajalle, yksittäisen asiakkaan tilanne on vaikeasti ennakoitavissa. Tiedon kulku eri tahojen välillä ei esitettyssä muodossaankaan parane. Tämä on omiaan syventämään asiakkaiden ylivelkaantumista.

Koska asiakasmaksut ovat joka tapauksessa suoraan ulosotettavia julkisia saatavia, kuntien ei tulisi jatkossa lainkaan käyttää niiden perinnässä erillisten perintätoimistojen palveluja tai siirtää perintää yksityiselle palvelun tuottajalle. Asiakas on voinut joutua perintään myös tilanteissa, joihin hän ei ole itse voinut vaikuttaa, esimerkiksi sairaalasta toiseen siirrettäessä tai jopa sairaalahoidon edelleen jatkuessa, vaikka maksukatto olisi jo ylittynyt. Asiakas on voinut menettää luottotietonsa vain siksi, että hän on ollut sairaalahoidossa.

EETU esittää, että yli 65-vuotiaiden lyhytaikainen (alle 14 vrk) laitospalvelu säädetäisiin kokonaan asiakkaalle maksuttomaksi. Tämä helpottaisi oikea-aikaisen

akuuttikuntoutuksen saatavuutta ja alentaisi olennaisesti myös kuntien maksuharkintaan ja maksujen perintään liittyviä transaktiokustannuksia. läkkäiden ihmisten toimintakyvyn ylläpito on investointi.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Terveydenhuollon sekä lääkkeiden ja terveydenhuollon matkojen maksukattojen taso (liki 1 600 euroa vuodessa) on eläkkeellä olevalle liian korkea. Yhteisen vuotuisen maksukaton taso tulee sitoa takuueläkkeen tasoon, joka vuonna 2020 on 835 euroa.

Erilliset maksukatot tulee kuitenkin säilyttää ja niitä seurata jatkossakin. Kunkin erillisen maksukaton täyttyessä asiakas ei maksaisi kyseistä palvelu-, matka- tai lääkekohtaista maksua. Kun palveluista, matkoista ja lääkkeistä perityt maksut ylittävät maksukaton (835 €), ne olisivat tämän jälkeen ilmaisia. Asiakkaan maksukertymää tulee tarkastella kalenterivuoden sijaan 12 kuukauden jaksolla.

EETU vaatii myös, että lääkkeiden vuotuisen omavastuuosuuden ylittyvistä lääkekohtaisista 2,50 euron ostokertakohtaisista omavastuuosuuksista tulisi luopua. Vuosittaisen lääkekaton ylittymisen jälkeen lääkekulujen lisäkorvausta maksetaan erityisesti ikääntyneille. Kun koko väestössä lisäkorvausta saaneiden osuus vuonna 2018 oli 4,6 %, niin yli 55-vuotiaassa väestössä osuus oli 10,4 %. Lisäkorvaus tarkoittaa käytännössä sitä, että jokaisen sairausvakuutuksesta korvattavan lääkkeen ostaminen maksaa 2,50 euroa ostokerralla. Maksukatto ei saa vuotaa.

On hyvä, että maksukaton piiriä laajennetaan ottamalla mukaan suun terveydenhuollosta, terapiasta, tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta sekä tietyistä etäpalveluista perittäviä maksuja.

On kannatettavaa, että maksukattoa kerryttäisivät myös asiakasmaksut, joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea. Toimeentulotuen myöntämisen asiakasmaksun maksamiseksi tulee kuitenkin olla toissijainen vaihtoehto. Lähtökohtaisesti asiakasmaksu tulee jättää perimättä, mikäli se johtaisi toimeentulotukitarpeen syntyyn. Tämä ensisijaisuus tulee selkeästi lakiin kirjata.

Maksukaton seurantavastuu tulee siirtää palvelujen käyttäjältä palvelujen järjestäjälle. Tämä helpottaisi erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien tilannetta ja varmistaisi, että ihmisten oikeus maksuttomiin palveluihin maksukaton täyttymisen jälkeen tosiasiallisesti toteutuisi.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

7 c § Pitkääikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkääikaisen perhehoidon ja pitkääikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Lisättäväksi esitetyt säännökset selkeyttävät ja yhdenmukaistavat maksuperusteiden määrittelyä ja vähimmäiskäyttörajan suuruutta kaikkien osapuolten näkökulmasta katsottuna.

Vähimmäiskäyttörahan suuruuden nostaminen 165 euroon kuukaudessa on perusteltua tehostetussa palveluasumisessa, joskin summa on mielestämme edelleen liian alhainen, sillä asiakkaalle jää edelleen itse maksettavaksi lääkekulut, mahdollisten kuljetusten omavastuuosuudet ja henkilökohtaiset hankinnat.

10 b § Pitkääikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkääikaisesta perhehoidosta ja pitkääikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Pääomatulot tulee huomioida tuloiksi. Omaishoidon tukea ei tuloksi taas saa huomioida.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkääikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkääikaisessa perhehoidossa ja pitkääikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Vähennyksenä on otettava huomioon ulosottomaksut.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkääikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkääikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Vähennyksenä on otettava huomioon ulosottomaksut.

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkääikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkääikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Vähennyksenä on otettava huomioon ulosottomaksut.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

Keskeiset tukipalvelumaksut tulee yhdenmukaistaa tai asettaa kattohintaa esim. ateriapalvelun kustannuksille. Muuten nykyinen tilanne jatkuu: osa pienituloisista vanhuksista elää palvelutaloissa ilman palveluja, koska heillä ei ole rahaa ostaa niitä.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

Metsäomaisuus ei saa olla pitkäaikaishoidosta perittävään asiakasmaksuun vaikuttava peruste. Metsäomaisuutta ei pidä käsitellä eri tavalla kuin muuta omaisuutta. Tuloiksi ei lasketa muitakaan laskennallisia tai kertaluonteisia tuloja. Metsän laatu ja tyyppi vaihtelee paljon. Asiakkaita yhdenvertaisesti kohtelevaa maksuperustetta on mahdotonta määritellä.

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Asiakasmaksujen kohtuullistamisen ja perimättä jättämisen pykälän selkiyttäminen on erittäin tarpeellinen. Se on jo nyt laissa, mutta ei toteudu lain hengen mukaisesti. EETU kannattaa sitä, että esityksessä ollaan vahvistamassa kuntien ja sairaanhoitopiirien velvollisuutta kohtuullistaa maksuja ja tiedottaa kohtuullistamismahdollisuudesta sekä sen ensisijaisuutta toimeentulotuen hakemiseen nähden. 2 momentin valinnaisuus on nykyisen lain kipupiste.

Kunnilla ja tulevilla maakunnilla ja palveluntuottajilla tulee olla esitettyä tiukempi velvollisuus tiedottaa ja tehdä valmis hakemuspohja. Ehdotamme seuraavaa muotoilua: "Kunnan tai kuntayhtymän on asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta tai omasta aloitteestaan alennettava maksua tai jätettävä se kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaisi asiakkaan tai hänen perheensä

toimeentulon edellytyksiä taikka asiakkaan lakisääteisen elatusvelvollisuuden tai muun elatusvastuun toteuttamista silloin, kun maksu on määrätty sosiaalihuollon palvelusta, terveydenhuollon palvelusta tai muista kunnan tai kuntayhtymän järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista."

Asiakasmaksujen perintätoimia ei tule aloittaa ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa kirjallista päätöstä.

Ellei lyhytaikaista laitoshoittoa säädettäisi maksuttomaksi yli 65-vuotiaille, tulee esitystä laajentaa koskemaan lyhytaikaista laitoshoittoa.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Sillanaukee Päivi
Sosiaali- ja terveysministeriö

Terho Laura
Sosiaali- ja terveysministeriö